

Notat fra Fylkesmann Sigbjørn Johnsen 30.01.15.

FYLKESMANNENS UTVIKLINGSPLAN FOR SAMFUNNSUTVIKLING I HAMARREGIONEN.

En viktig forutsetning for utvikling er å se sammenhengen mellom sine sterke sider og hendelser/trender som vil prege framtida. En strategisk plan skal sette mål og vise løsninger for å nå målene. Politikk skal påvirke, forme og skape oppslutning om målene. Det aller viktigste er at en vil målene og at vi har evne til å dra i samme retning.

I det følgende beskrives noen utviklingstrekk som vil prege både den internasjonale og nasjonale utviklingen i årene som kommer. Disse vil også prege den regionale utviklingen. Det gir oss både muligheter og utfordringer. En følge av dette er at det regionale samarbeidet mellom Hamar, Løten, Stange og Ringsaker må forsterkes, bli mer forpliktende på de mål vi setter oss og de resultater vi vil oppnå. Dette kan best gjøres gjennom en felles strategisk plan for utviklingen i regionen. I det følgende skisseres formålet med en slik plan, samtidig som det også foreslås hvilke hovedmål som skal nås.

Samtidig med dette arbeidet er det viktig at de fire kommunene gjennomfører en drøfting knyttet til framtidig tjenesteproduksjon og kommunestruktur. Spørsmålet om en kommunereform er satt på dagsorden av Stortinget og Regjeringen. I den forbindelse er det gitt et oppdrag til fylkesmannen om å gi en anbefaling til Regjeringen høsten 2016 om framtidig kommunestruktur i Hedmark. Denne anbefalingen skal bygge på den diskusjonen som skal foregå i kommunene i løpet av 2015 og eventuelle vedtak i kommunene i løpet av første halvår 2016.

Selv om arbeidet med en kommunereform og en strategisk plan kan ses uavhengig av hverandre, er det likevel en sammenheng. Det gjelder i stor grad samfunnsutviklingsdelen og i mindre grad den kommunale tjenesteproduksjonen. Derfor vil arbeidet med denne planen også danne grunnlag for drøftinger om en kommunereform. Produksjonen av utdannings- og velferdstjenester er individrettet, i all hovedsak lov – og rettighetsfestet og er slik sett «uavhengig» av kommunegrensene. Utviklingsoppdraget er også lovfestet i de plankrav som stilles i Planloven. Kommunene har likevel stor handlefrihet når det gjelder innholdet i planene, særlig i det som kalles «samfunnsdelen». Det er her de framtidige mål for utviklingen i kommunen trekkes opp.

Hamarregionen er allerede i dag en godt integrert region når det gjelder arbeidsplasser, bosetting og samferdsel. Det er også satt i gang en rekke prosesser som ytterligere skal

forsterke samarbeid og integrering. Disse vil være et viktig grunnlag for den felles og helhetlige strategiske planen.

Gjennom dialog mellom ledelsen i de fire kommunene og Fylkesmannen er det enighet om at det skal lages en strategisk plan for samfunnsutviklingen i regionen. Dette arbeidet skal forankres politisk i de fire kommunene. Gjennom arbeidet fram mot det endelige forslaget til en strategisk plan, skal det også skje en bred nærings- og samfunnsmessig forankring.

Gitt sammenhengen mellom samfunnsutvikling og kommunal tjenesteproduksjon, er det også viktig at dette blir en del av dialogen mellom kommunene. Sammen med Fylkeskommunen og Fylkesmannen har det tidligere vært gjennomført to regionale planprosesser knyttet opp mot arealdisponering, miljø og samferdsel (SMAT I og II). Gjennomføringen av den strategiske planen kan gjøre det nødvendig å samordne arealplanleggingen (SMAT III).

I: NOEN HOVEDTRENDER

1) Den demografiske revolusjonen.

Flere utviklingstrekk vil bli mere synlige og framtreddende i årene som kommer. Noen er også mere sikre å anslå/forutse. En av disse er de store endringer som vil skje i sammensettingen av befolkningen. Ved å se på fødselstall og levealder/dødelighet er det mulig å lage relativt sikre framføringer av befolkningen. I løpet av de neste 30 årene vil antallet eldre over 67 år fordobles. Dette skyldes først og fremst store fødselskull i perioden 1946 -1975 og en betydelig økning i levealderen. Kombinert med en viss økning i fødselsraten fram til 2012 og høy innvandring, så vil også befolkningen totalt øke sterkt de nærmeste årene. Forholdet mellom andel i yrkesaktiv alder og pensjonister, vil imidlertid fortsatt å synke. Reduksjonen kan bli mindre dersom andelen eldre i arbeidslivet fortsetter å øke, at flere rehabiliteres tilbake til arbeidslivet og ved at en lykkes bedre i integreringspolitikken. Både for velferd og produksjon er en stor arbeidsstyrke kombinert med lav arbeidsledighet, en stor fordel. Dette er også en forutsetning for å unngå en for stor økonomisk belastning på kommende generasjoner.

Vi ser at behovet for høyt utdannet, spesialisert og faglært arbeidskraft vil øke i årene framover. Knapphet på og kampen om den velkvalifiserte arbeidskraften vil øke. I bransjer med høy gjennomsnittsalder på arbeidskraften vil dette bli særlig krevende.

Framtidas pensjonister vil få bedre økonomi og høyere inntekter enn dagens pensjonister. Dette vil føre til både endrede forventninger og endret forbruksmønster. Dette vil i sin tur utfordre både offentlig og privat tjenesteyting.

Globalt vil det også skje store endringer i befolkningen. Det blir færre innbyggere i Europa og land som Russland, Kina og Japan. Samtidig blir befolkningen i disse områdene eldre. I USA

øker befolkningen, det samme vil skje i framvoksende økonomier og utviklingsland. Disse vil i tillegg ha en yngre befolkning. India vil bli verdens mest folkerike stat. Dette vil både endre maktforholdene i internasjonal økonomi og få stor betydning for de globale handelsstrømmene. Dette vil også øke den globale klimautfordringen.

I Norge vil befolkningen øke raskest i Oslo området og rundt de største byene. En særlig utfordring blir derfor å få en mere balansert vekst, der flere områder i landet får en større del av veksten. Dette vil gjelde for Hedmark fylke i stort. For Hamar regionen betyr det at en større del av veksten i Oslo området bør skje nord for Gardermoen og innover mot vår region.

2) Klima og miljøutfordringene.

Som nevnt vil både veksten i og endringer i befolkningen øke klimautfordringene. Det er to hovedgrunner til dette. Utvikling og utjamning av levekår globalt vil totalt sett øke behovet for energi. Dette vil også øke transportbehovet, både som følge av økt handel og økt persontransport. For å nå de globale klimamålene og unngå temperaturøkninger utover to-graders målet, må det skje en markert omlegging av energiproduksjonen og i energibærere. Dette dreier seg ikke bare om hvordan byrdene for utslippsreduksjoner skal fordeles mellom landene internasjonalt, men også hva som må gjøres lokalt. Det ene er en produksjonsomlegging i grønn og klimavennlig retning, det andre er lokal transport og hvilke utbyggingsløsninger vi velger.

Både i internasjonal politikk og i lokal og regional politikk vil dette få stor og økt betydning. Det vil kreve stor evne til omstilling og en minst like stor evne til samarbeid og samhandling.

3) Utvikling av bio-økonomien.

Klimautfordringene vil både endre produksjonsmønsteret og øke behovet for bærekraftige og klimavennlige produksjonsmetoder. Forskning, utvikling og utdanning vil dreies i den samme retningen. Dette vil kreve store endringer i hele verdikjeden fra råstoff til ferdig produksjon. Dette vil også øke verdien av lokale fortrinn for å ta del i utvikling av den «grønne økonomien».

Gitt den raske veksten i verdens befolkning, endret adferd og forbruksmønster vil behovet for arealer til matproduksjon øke. Det vil gi økt fokus på det enkelte lands evne til økt grad av selvforsyning. Krig, konflikter og den geopolitiske situasjonen bygger ytterligere opp under dette.

4) Utviklingen av medisinsk teknologi og nano-teknologi.

Det er en nær sammenheng mellom økt levealder og utviklingen i medisinsk behandling og i utviklingen av medisinsk teknologi. I tillegg er det både en sterk økonomisk og sterk teknologisk drivkraft i dette. Sammenhengen mellom moderne og høyteknologiske sykehus, forskning og høykompetent arbeidskraft, blir alt mere synlig. Sykehusene blir ikke bare et

sted hvor pasienter behandles, men like mye en drivkraft i nasjonal og regional utvikling. De blir også helt sentrale deler i avanserte forskning og produksjonsmessige «klynger».

5) Fortsatt store folkevandringer og økende global ulikhet.

Etniske konflikter og derav følgende folkevandringer/flyktningstrømmer preger vår tid. Dette har også ført til framvekst og oppblomstring av internasjonal terrorisme. Økt reisevirksomhet utfordrer både det biologiske mangfoldet og folkehelsen. Dette som følge av import/eksport av fremmede arter, antibiotika resistente bakterier og virus sykdommer. Dette er utfordringer vi både må løse og i en viss grad leve med i en mere åpen verden.

6) Sterkere vekt på kultur og livskvalitet.

Store deler av befolkningen er på et metningspunkt i tradisjonell forbruks og velstandsvekst. Dette tilsier at forbruksmønsteret vil endres betydelig. Vi ser det allerede gjennom at det legges større vekt på miljø og bærekraft og på opplevelser/livskvalitet. Vi vil også bli mere kvalitetsbevisste i valg av nødvendig forbruk av mat og bolig. Dette åpner helt nye muligheter for lokal produksjon basert på ovennevnte verdier. Her vil vi ha store fortrinn som kan øke vår tiltrekningskraft både for bosetting og arbeidsplasser.

Slike trekk i utviklingen vil påvirke oss uavhengig av hvor vi bor og hvem vi er. Jeg er også ganske sikker på at dette vil bevisstheten rundt røtter, identitet og stolthet.

II. Hvordan blir vi påvirket?

1) Utviklingstrekk og roller.

Åpningen av Hedemarksbanen til Hamar i 1880 var et tidsskille. Ikke bare ble avstanden i tid kortere til verden utenfor. Sammen med Grundsetbanen til Elverum (som ble åpnet mer enn 10 år tidligere), ble vi også en del av et større nasjonalt jernbanenett. En ny del av firefelts E6 mot Hamar er åpnet og planleggingen av forlengelse mot Mjøsbrua settes i gang. Likeså utbygging av Rv25 og Rv3 mot Elverum og Østerdalen. Dobbeltsporet jernbane til Hamar vil stå ferdig noe etter 2020. Avhengig av valg av jernbanetrasé, kan forlengelse videre nordover fortsette uten opphold. Opprustning av Rørosbanen mellom Hamar og Elverum bør settes raskt på dagsorden. En reisetid mellom de to byene på godt under 20 minutter vil på en helt ny måte binde sammen Mjøsområdet og Elverumsregionen.

Dette vil åpne store og nye muligheter. Disse må vi ta og være tydelige på hva vi vil. I løpet av de neste 15 årene er det anslått at antall innbyggere i Oslo-regionen vil øke med om lag 200.000 (Mer enn dagens innbyggertall i hele Hedmark). Et viktig mål må være at en betydelig del av denne veksten skjer nord for Gardermoen og i vår region. Dette krever en forsterket og samlet innsats fra våre fire kommuner.

De fire kommunene har litt ulike roller. Stange er «døra mot sør», både i forhold til jernbane, E6 og RV24/Rv3. Utviklingen av Tangen blir en viktig del av denne «døra». Løten er et «brohode» mot øst og spiller en viktig rolle for aksene Hamar-Elverum. Ringsaker knytter sammen Hedemarken med Vest-Oppland og Gudbrandsdalen. Kommunen har en viktig rolle og oppgave i samarbeidet med og er en viktig kulturbærer i forholdet til nabofylket. Aksen Raufoss, Gjøvik, Ringsaker mot Hamar er et teknologisk, industri- og næringsmessig tyngdepunkt også i nasjonal sammenheng. Hamar er et viktig «nav» med en sterk posisjon i administrasjon, offentlig forvaltning og utdanning. Regionen har også en sentral plass i både landets historie og kultur.

Et annet viktig mål blir derfor å utvikle hverandres sterke sider for sammen å bli sterkere.

2) Hvem skal vi måles mot/utfordre?

For mange som ser utenfra og inn, kan det først og fremst synes som vi er mest opptatt av å måles mot og kjempe med hverandre. Det er ikke uvanlig at det er slik. Det vil i mange tilfelle kunne skape barrierer mot utvikling og felles tyngde. Virkeligheten er at kommuner i en region er gjensidig avhengig av hverandre. Det er et felles arbeidsmarked på tvers av kommunegrensene. Det er et særtrekk ved vår region. Reiseavstandene i tid er korte og blir kortere. Avhengigheten er også tydelig for eks på plan- og utbyggingsområdet.

Vi blir og må i langt større grad framover måles mot andre befolkningsrike regioner i landet. Det er en åpenbar fare for at vi kan tape kampen om den beste arbeidskraften og miste de beste mulighetene for framtidig vekst og utvikling. Dette må vi gjøre noe med. Selv med et samlet befolkningstall i dag på noe under 90.000, blir vi små i forhold til Oslo området. Grenland, nedre Glomma, Stavanger, Bergen og Trondhjemområdet for å nevne noen er de vi kan sammenlignes med og konkurrere mot. Dette bildet vil kunne endres i vesentlig grad om vi samarbeider tett og ser hele Mjøsområdet under ett. Dette vil ikke bare gi oss en større befolkningsmessig tyngde (ca 175.000 innbyggere i 2015), men også større tyngde både innen næringsliv og utdanning.

III. Hva bør vi gjøre?

Først må vi erkjenne det gjensidige avhengighetsforholdet som grunnlag for felles innsats. Deretter må vi kartlegge og øke bevisstheten rundt våre fortrinn og sterke sider. Med andre ord – hva er det vi har. Vi må på mange måter «snu utviklingspyramiden». Det finnes alt for mange eksempler på at en mislykkes når en starter med problemer, mangler og de svake sidene. De sterke sidene og de mulighetene vi har og de mulighetene som «kommer til oss», gir et helt annet pågangsmot.

Når dette er gjort må vi sette oss målene, hvor vi vil hen og hvor vi går. Det må være et fåtall og tydelige mål. Det beste er om vi blir enige om helt konkrete prosjekter.

Del tre blir å konkretisere målene og hvordan de skal nås. Dette arbeidet skal fortsatt være forankret i våre sterke sider, men skal også vurdere hvordan vi skal forsterke det vi mener er svake sider. Dette blir den konkrete planen og strategien for oppgavene framover. Med andre ord selve organiseringen og arbeidsdelingen. Det er viktig å være klar over at vi ikke starter fra bunnen. Mye arbeid er allerede gjort. Godt arbeid som allerede er i gang skal være en del av det samlede planarbeidet.

Den fjerde delen blir å finne de vi skal arbeide sammen med, i regionen og eventuelt utenfor. Dette siste er viktig, ikke minst fordi det vi vil skal være til nytte for et større område enn vårt eget. Vi har allerede i dag bedrifter av både nasjonal og internasjonal betydning. Dette må vi utvikle og bygge videre på.

De fire kommunene skal ha hovedansvaret for å utvikle strategien og slik sett lede arbeidet. Det blir avgjørende viktig at næringsliv, forsknings- og utdanningsmiljøer får en hovedrolle. Disse vil få oppgaver i å gjennomføre det konkrete arbeidet som skal til for å nå målene, som må skje i et samspill mellom både offentlige og private aktører. Jo bedre forankring og deltagelse, jo større er muligheten for å lykkes. I tillegg til den politiske forankringen, må vi også klare å skape en allmenn begeistring for prosjektet/strategien.

IV. Hovedområder

Formålet med arbeidet er at vår region skal framstå som tiltrekkende og foretrukket innenfor de hovedmål vi setter oss. Regionen som helhet må få en sterkere konkurransekraft både når det gjelder næringsutvikling, arbeidsplasser og bosetting. Det vil alltid være usikkerhet om hva som vil skje i framtida. Selv om vi ser en del klare trender for hva som kan skje, er det fortsatt usikkerhet. Framskrivninger av befolkningstall er også usikre, men er likevel mere sikre enn mange andre framskrivninger/prognoser. Usikkerheten på kort og mellomlang sikt vil først og fremst være knyttet til netto innvandring til Norge. Mesteparten av den sterke befolkningsveksten i Norge siden 2005 kan forklares med utvidelsen av EU i 2005 og derav stor arbeidsinnvandring fra land i det tidligere Øst-Europa. Dette falt sammen med en sterk økonomisk vekst i årene fram til finanskrisen høsten 2008. Ser en bort fra 2009, så har Norge hatt en langt større økonomisk vekst enn landene rundt oss siden 2009. I perioden 2006 – 2014 ble det opprettet om lag 350.000 nye arbeidsplasser i Norge. En stor del av disse fylles opp av arbeidsinnvandring.

En annen sterk driver i befolkningsøkningen er kombinasjonen av økende levealder og store fødselskull fra 1946 og fram til om lag 1970. Dette endrer dramatisk forholdet mellom andelen eldre over 67 år og andelen som er i arbeid. Den såkalte «forsørgelsesbyrden» (antall yrkesaktive i forhold til alderspensjonister) vil øke betydelig i årene som kommer. Dette skjer også i en periode der inntektene fra olje/gassvirksomheten gradvis blir lavere i forhold til den totale verdiskapningen. Dette øker behovet for omstilling i økonomien, slik at vi kan få nye og økte inntekter fra produksjon i fastlands Norge. Omstillingen vil bli mindre i

vår region, enn i de deler av landet som har hatt en stor produksjon knyttet opp mot olje- og gassvirksomheten. Dette er imidlertid ingen begrunnelse for at vi skal være mindre aktive og framtidsrettede enn andre deler av Norge, snarere tvert i mot. Dette gir oss muligheter som vi gjennom bevisste og framtidsrettede valg må benytte oss av.

Vi kan velge å møte den sterke befolkningsveksten i Oslo-området på to måter. Enten ved å bli en «forstad» til Oslo som følge av raskere kommunikasjon, eller ved å utvikle våre egne muligheter og fortrinn. Det at det blir raskere å reise til Oslo fra Hamar, betyr også at det er like raskt å reise motsatt vei. Vi må derfor velge alternativet med å utvikle egne muligheter og fortrinn. Dette vil heller ikke stå i motstrid til at det fortsatt vil bli pendling til og fra vår region. Og at det nødvendigvis og uansett vil ta noe tid å gjennomføre de mål vi setter på de ulike områdene.

Gitt at befolkningen i Oslo-området øker med om lag 200.000 fram mot 2030, bør det være et mål at minst 10 % av denne skjer i vår region. Det tilsvarer om lag 20.000 nye innbyggere fram mot 2030, eller om lag 1.500 pr år. En slik vekst kan synes mye, men vil likevel være fullt mulig. Dersom vi klarer en slik vekst, vil vi helt mot slutten av perioden passere 100.000 innbyggere. I forhold til de områdene vi konkurrerer med, vil vi fortsatt være blant de minste.

Skal vi nå målet vil det kreve målbevisst og samlende arbeid på flere områder og over lang tid. Det er nettopp dette som er formålet med den strategien som trekkes opp i dette notatet.

En viktig oppgave blir å sørge for at økt tilflytting bidrar til et varig løft i verdiskapning, utvikling og innovasjon. For å få det til vil arbeidskraftens kunnskap og dyktighet bli helt avgjørende. Det er på dette området konkurransen med de andre sterke regionen vil bli aller størst. Spørsmålet blir da hva som må til for at vi skal klare å vinne denne konkurransen?

Det har vært drøftet følgende hovedmål/hovedområder som vi skal arbeide med.

1) Kompetanse og kunnskap for framtida.

Vår tiltrekningskraft vil henge nøye sammen med hva slags utdanningstilbud vi har. Og vi må ha en satsing på forskning og kompetanse som møter næringslivets behov i et 20-40 års perspektiv. Kunnskapen må først og fremst bygge opp under våre sterke sider og der vi har våre fortrinn. Det vil ta tid å etablere slikt kunnskapsmiljø. Derfor må denne oppgaven settes øverst på dagsorden.

Vi må bygge på arbeid som allerede er gjort, men samtidig ta inn over oss de store krav som vil bli stilt for et utdanningstilbud på høyeste nivå. Vi er allerede sent ute, men det er ikke for sent. Noe av det viktigste blir å finne en partner (nasjonalt eller internasjonalt universitet) som ser muligheter og potensiale for å satse i denne regionen. Ikke minst at en slik partner er villig til å gi oss stor frihet til å bygge en utdanning basert på våre fortrinn og sterke sider.

Høgskolen i Hedmark og lokalt næringsliv skal ha en viktig rolle i dette arbeidet. Lokalt næringsliv må bruke sine nasjonale og internasjonale nettverk for å finne partnere på den industrielle og forskningsmessige siden. Et viktig fortrinn er at vi har en sentral beliggenhet med gode kommunikasjoner både nasjonalt og internasjonalt. Det som avgjør er hvor interessante og tiltrekkende vi klarer å framstå. Hva er det som rett og slett gir oss konkurransekraft framfor andre? Da må vi også skape en felles forståelse for hva vi trenger for å få dette til. Og ikke minst gjøre det som er nødvendig for å lykkes.

2) Utvikle oss som nasjonalt og internasjonalt tyngdepunkt innen bio-økonomien.

Dette er allerede i dag en av våre sterke sider. Her har vi anerkjente nasjonale og internasjonale bedrifter. Vi har komplette verdikjeder både innenfor jord – og skogbruk. Vi ligger langt fremme på VAR- området og det vi kan kalle «grønn infrastruktur». Det blir viktig å knytte dette opp mot det utdanningstilbudet som skal bygges. (jfr pkt 1). Vi må derfor bygge opp under de miljøene vi allerede har. En måte å gjøre dette på er å knytte flere doktorgradsstillinger til våre etablerte bedrifter og styrke det arbeidet som allerede gjøres på dette området. Det er viktig at vi innser at flere små og oppsplittede miljøer/institusjoner er sårbare i forhold til mulig flytting til sterkere miljøer utenfor regionen. Derfor må vi ha fagmiljøer som er sterke nok og bygge opp under klynger som kan bidra til at vi kan trekke til oss og holde på velkvalifisert arbeidskraft. Derfor er det nødvendig med brede og helhetlige fagmiljøer og komplette verdikjeder. Samtidig er det også viktig at fagmiljøer kan arbeide på tvers av produksjons- og næringsområder. Og at vi markedsfører fagmiljøene og kompetansen i regionen samlet.

Vi bør ta mål av oss til å bli den fremste «grønne regionen» i landet, et eksempel og forbilde for andre. Det faktum at vi allerede er landets fremste jordbruksregion gjør at vi kan videreutvikle en unik balanse mellom matproduksjon, økologi, livskvalitet og vekst.

3) Kultur, livskvalitet og opplevelse.

Her har vi også mange fortrinn og sterke sider. Mjøslandskapet i seg selv er et eksempel på det. Det er også vår fremste merkevare. Dette feltet spenner vidt, men en viktig side av det blir det vi kan kalle «kommunal produksjon». Dette handler om kvalitet på grunnleggende tjenester som barnehager, grunnskole og eldreomsorg. Det er fullt mulig å bli best i landet på dette. Det handler også om gode og trygge bomiljøer med framtidsrettede løsninger når det gjelder klima- og bærekraft. Det handler om de «åpne hendene» vi skal motta våre innbyggere med.

Det handler om de gode møteplassene for folk og ikke minst samspillet mellom de urbane og landlige kvaliteter som vi skal bli best på. I dette siste ligger også matkultur, rekreasjon og opplevelser i vid forstand.

Vi vil komme til å se at bo – og levemønster endrer seg. Dette vil få stor betydning for hvordan boligområder skal utvikles. Klima og bærekraft vil stille andre krav enn i dag til

transport og energiløsninger. Boligområder og byrom skal ikke bare fylle en, men flere funksjoner samtidig. Først og fremst ut fra å redusere transportbehov og klimautslipp. Samtidig skal livskvalitet, trivsel, trygghet og behov for fellesskap ivaretas.

Offentlig tjenesteproduksjon og hvordan offentlig sektor framstår ovenfor bedrifter og innbyggere, er viktigere enn det vi ofte tror. Kvaliteten på tjenestene og omdømmet er i mange tilfelle helt avgjørende for bosetting og etablering. Samarbeidet mellom ulike offentlige etater og myndigheter for en framtidsrettet og god planlegging, spiller også en stor rolle. Planene må være «klare» når folk skal finne seg et sted å bo og når en bedrift vil slå seg ned. IKEA hadde funnet seg en annen region/kommune om de ikke så raskt hadde blitt ønsket velkommen og fått tildelt tomt.

4) Identitet og stolthet – omdømmebygging.

For at andre skal slå seg ned her, er det avgjørende viktig at vi selv føler identitet og stolthet over å bo her. Hvordan vi ser ut fra yttersiden og på hvilken måte vi møter de som kommer må stå helt sentralt. Det arbeides i dag godt med et felles prosjekt for omdømmebygging. Dette skal vi bygge videre på.

Hvordan vi selv framstår og måten vi arbeider sammen på handler også om å bygge omdømme. Det at vi bygger på tillit til hverandre og viser gjensidig respekt, blir lagt merke til. Og ikke minst er erkjennelsen av at vi står sterkere sammen, enn hver for oss et viktig grunnlag.

Når vi lykkes med dette arbeidet har vi skapt det tidss skillet som de nye mulighetene åpner for oss.

V. Avslutning.

Kommunene har to overordnede oppgaver. Den ene er rollen som tjenesteprodusent, den andre er rollen som samfunnsutvikler. Det er en nær sammenheng mellom disse to rollene. Det er også en gjensidig avhengighet mellom de to rollene som ikke alltid er like framtrædende. Sammenhengen kan beskrives med to ord – tiltrekningskraft og konkurransekraft. Hva er det som gjør at folk vil bo i vår kommune og at bedrifter vil etablere seg her?

Det er et ansvar for den enkelte kommune, men det er like mye et regionalt ansvar. Dette krever et samarbeid på tvers av kommunegrensene. Hamar-regionen er en vel etablert felles bo-, arbeids- og handelsregion. Jernbane og veiutbygging vil forsterke dette. Det samme vil etableringen av IKEA og etableringer langs og i nærheten av ny E6 gjøre. Det regionale ansvaret og hvordan vi presenterer oss som region, vil få en mye sterkere og mer framtrædende rolle. Det vil bli et økt utbyggingspress mot vår region. Dette vil stille store krav til oss når det gjelder planlegging og finne den riktige balansen mellom vekst, vern,

miljø - og klimahensyn. Det er viktig at vi ser på dette som en mulighet og ikke som en begrensning. Det vil kunne øke vår anseelse, omdømme og konkurransekraft om vi klarer denne balansen på en framtidsrettet måte. Bærekraftige og «grønne regioner» vil styrke sin posisjon i framtida. Her har vi alle forutsetninger for å bli best og for å sette både en nasjonal og internasjonal standard. Dersom vi vil ha vekst – og utvikling, må vi også ha klare og langsiktige svar på hvordan vi vil legge til rette for og håndtere dette slik at veksten blir bærekraftig.

I det videre arbeidet med en felles strategisk plan, er det viktig at vi skaffer oss oversikt over og bygger videre på godt arbeid som allerede gjøres/blir gjort. Vi må trekke på og oppdatere relevant arbeid som er blitt gjort tidligere. Det er også viktig å konsentrere seg om noen få, men tydelige oppgaver vi skal gjøre sammen. Det sikrer at vi bruker all kraft på å virkeliggjøre de mål vi setter oss. Det er nødvendig å skape entusiasme og bred oppslutning om mål og oppgaver. I tillegg til den politiske forankringen i kommunene, må det skje en forankring i næringsliv og i utdanningsmiljøene. Grunnen til dette er enkel. Kommunene skal i fellesskap ta på seg det politiske lederansvaret, være pådrivere og vise veien. Den konkrete gjennomføringen vil i et samarbeid mellom kommunene og virksomheter i deres omverden.

Vedlegg:

Igangsett arbeid på utvalgte områder.

Kommunikasjonsplattformen

Arbeidet ble startet opp i 2013 og alle kommunene er involvert i arbeidet som er forankret i regionrådet.

Formål: Strategisk profilering av regionen vår.

Ulike prosesser for å nå endringsmål:

1. Å forsterke tilhørighetsfølelsen og skape stolthet
2. Å løfte og synliggjøre kompetanse og utvikling
3. Øke innbyggertallet i hele regionen gjennom koordinert innbyggerrekruttering
4. Øke antall besøkende til området.

Hamarregionen utvikling er prosessansvarlig for arbeidet med kommunikasjonsplattformen. Kommunene, HARR, og HrU følger i det videre selv opp med konkrete tiltak innen sine respektive arbeids- og ansvarsområder.

Arena Heidner

Formålet med Heidner er å forbedre bærekraften i matproduksjon både innen jordbruk og akvakultur ved å utvikle innovative produkter, service og kunnskap og eksportere resultatene globalt.

Klyngen har en sentral posisjon i bioøkonomien gjennom årelang erfaring, utvikling og forskning innen husdyravl. De senere årene har det blitt etablert mange nye bedrifter som bygger på denne kunnskapen (knoppskyting). Klyngen har en bred deltagelse og dekker et stort område innen bioøkonomien.

Hedmark Kunnskapspark er fasilitator og administrativt ansvarlig for Heidner klyngen. De ble i 2013 benchmarket av the European Secretariat for Cluster Analysis (ESCA) og ble tildelt bronsemerke.

Partnere er Norsvin, Geno, Graminor, Høgskolen i Hedmark, Spermvital, Bioforsk, Universitet i Nordland, Norges miljø og biovitenskaplige universitet, Aquagen, Tyr, Biobank, Cryogenetics, Labnett, Bovibank, Norgro, Tine, Nortura, Strand Unikorn, Reneco, Skogfrøverket, Eco-1 Bioenergi, DeconSFS, Paralab, Genderguide, Hias, Mjøsen skog og Bioproduksjon.

Hamarregionen reiseliv

Hamarregionen Reiseliv SA er destinasjonsselskapet for kommunene Ringsaker, Hamar, Løten og Stange.

Formålet er utvikling og markedsføring av reiselivet i Hamarregionen. Medlemsmassen består av reiselivsrelaterte bedrifter innen bl.a. overnatting, transport, servering, opplevelser og handel i tillegg til kommunene.

Hamarregionen reiseliv har 5 ansatte.

Digital arena og Hamar Game Collective (HGC)

Hamar og Hedmarken har utmerket seg i forhold til utvikling av nye bedrifter innen IKT, digitale verktøy og spill. Hedmark kunnskapspark arbeider med å skape nettverk mellom disse bedriftene.

Digital arena skal bestå av bedrifter og institusjoner som har digitale verktøy som et sentralt verktøy i sin forretningsdrift. Digital Kreativitet er viktig og blir viktigere framover både innen offentlig- og privat sektor. Fagmiljøene ved Høgskolen i Hedmark og Høgskolen i Gjøvik utdanner mellom 60 og 90 nye studenter hvert år, innen digital kreativitet. Digital arena ønsker å ta en posisjon på dette området med basis i næringslivet, FoU miljøer og nye entreprenører. Dette vil gi nyskaping og næringsutvikling på et høyt nivå. Digital arena har som mål å samle de forskjellige digitale miljøene.

Hamar Game Collective HGC: "Skape Norges mest ettertraktede miljø for spillutvikling". Deltagerne i Hamar Game Collective HGC bringer inn unik kompetanse og har fokus på ulike anvendelser og produkter og tjenester i markedet, men fellesnevneren er digital. Markedspotensialet for produktene innen kreative digitale medier er sterkt voksende. Produkter innen sosiale medier og spillteknologi blir tatt i bruk i nye sammenhenger og er helt nødvendig for at næringslivet skal være fremtidsrettet.

Hvert år arrangeres Norwegian Game Conference som setter fokus på nye områder for anvendelse av spillteknologi.

Flere bedrifter innen dette området markerer seg sterkt som Making View med avtale med You-tube og spillmiljøet som stakk av med 5 priser under tildelingen av Spillprisen for 2014.

Høgskolen i Hedmark

Høgskolen har 7700 studenter og 520 ansatte hvorav 137 med førstekompetanse. Høgskolen tilbyr utdanning innen skole og barnehage, helse og idrett, økonomi og ledelse, økologi og landbruk, musikk, animasjon og spill, språk og kommunikasjon og bioteknologi. Høgskolen har 12 godkjente mastergradsprogrammer innen lærerutdanning og humaniora, økologiske fag, folkehelse, psykisk helse og økonomi og ledelsesfag. De har doktorgradsprogrammer innen 2 områder: anvendt økologi og profesjonsrettede lærerutdanningsfag.

Alle utdanningsinstitusjoner fikk i oppdrag innen 01.11.2014 å vurdere sin strategisk posisjon fram mot 2020. Høgskolen i Hedmark sa i sitt svar at de ønsker å fortsette som selvstendig institusjon i universitets- og høgskolesektoren, men vil samtidig søke forpliktende samarbeid med øvrige institusjoner som kan styrke og videreutvikle høgskolens fagprofil og kvalitet. Les mer her:

<http://www.hihm.no/om-hoegskolen/nyheter/eldre-nyheter/2014/vil-fortsette-som-selvstendig-hoegskole-i-samarbeid-med-andre>